

petroleum of teer begoten en in brand gestoken Voorgoed verlieten de vogels dan hun heemstee.

Die verplaatsing en nederzetting is wonderlijk voor ons. Volgens mijn meening zouden er nog wel afgelegen plaatsen voor hen zijn, al was het dan het Naardermeer niet.

Door het droogleggen van plassen, nu links, dan rechts en overal in ons polderland (ook in Frankrijk), zijn de aalscholvers eigenlijk reeds jaren achtereen aanhoudend verjaagd.

Meer dan twee eeuwen lang broedden bij de roode reigers ook de lepelaars en aalscholvers. Legde men evenwel een plas droog, dan kwam de stoornis. Zich bij vreemde koloniën aansluiten, ging niet gemakkelijk. Wat moet er dan gebeuren? De kwakken werden toen ook voor goed verjaagd, ze hadden in de omgeving geen soortgenooten meer, die hun leken. Met de scholvers was dat wel het geval, die stonden nog in verband met andere kleine koloniën.

Vaak werd in een zomer een plas drooggelegd, en dan was letterlijk alles voor de daar levende scholvers, etc., ongeschikt.

De puntige boom met die uitgestrekte doode takken was er niet meer; die akker dáár was gelijk gemaakt, en om en bij dat overgebleven stuk bosch was geen water meer.

Wat moest er gedaan worden? Zoeken en nog eens zoeken, nogmaals naar dien drooggelegden plas terug. Intusschen naderde de broedtijd en — ze moesten zich op den grond vestigen. Ik zou wel denken, als het vorenstaande in den loop der jaren gebeuren mocht, dat dan eenige paren scholvers uit Artis geleewicht in het Naardermeer geplaatst zouden kunnen worden. Voedsel hebben ze daar in overvloed, en broeden zal ook wel gaan. In gevangen staat doen ze het immers wel! Dan zal hun aantal ongetwijfeld van buiten uit wel toenemen. Voor uitroeiing van blauwe reigers behoeft men nog niet bang te zijn, omdat er daarvan nog koloniën genoeg voorkomen.

Aalscholvers zijn hoogbegaafde vogels en voor den liefhebber wat hun levenswijze betreft, zeer interessant. Wie van uit Rotterdam een boottocht maakt, zal ze allicht opmerken.

Op een tochtje naar Oost-Voorne ziet men ze vaak bij tientallen op den hoogen oever hun vleugels drogen (men houdt dat er ten minste voor).

Als ze volwassen zijn, kunnen zij zich door hun luchtzakken, die met elkaar in gemeenschap en met de longen verbonden zijn, zinkende houden. Dat kunnen de jonge vogels, althans het eerste jaar, niet, omdat hun beenderen gedeeltelijk nog met merg gevuld zijn.

Wanneer ik zulke zwarte, sterke vogels zoo in het ruime sop of op een hoogen, ingespoelden, grijsgekleurden kant waarneem, denk ik altijd aan de vóór-historische tijden, en zie ik in mijn fantasie den *Archaeopteryx macrura* M. vóór mij.

Les gens, comme maitres du monde sont devenus des omnivores, les animaux sont restés les mêmes. (Buffon.)

Rotterdam.

H. A. VAN DAM.

Vragen en Korte Mededeelingen.

Vogelbescherming.

Het is een gelukkig verschijnsel, dat het aantal personen, die zich bezighouden met praktische vogelbescherming, steeds grooter wordt. Het is er vooral om te doen de in de vrije natuur levende vogels tegen uitmoorden te beveiligen en door het bieden van nestgelegenheden en voedsel de levensomstandigheden der vogels te verbeteren.

Toch is er nog een belangrijke factor, waaraan, voor zoover mij bekend is, nog weinig is gedacht. Ik bedoel de watervoorziening. Niet alleen is dit voor de menschen in sommige deelen van ons land eene brandende kwestie, ook voor het bestaan der vogels in waterarme streken is zij van groot belang. Vinden de vogels geen voldoende water in de buurt, om te drinken en zich te wasschen, dan is de kans niet groot, dat zij zich daar lang zullen ophouden.

Boschwachter Staf te Ede, die begreep, hoe noodig eene goede drinkgelegenheden voor de vogels was, hield in de Sijsselt een kuil, waarin zich het regenwater uit de omgeving verzamelde en langen tijd bleef staan, steeds zorgvuldig schoon. Op een goeden dag werd hierbij echter het leemlaagje op den bodem van den kuil doorgestooten en zakte het water direct in den grond weg. Het drukke gebruik, dat de vogels van het water maakten, deed boschwachter Staf echter besluiten de verzamelkom kunstmatig te herstellen door den bodem te bedekken met een laagje steenpuin, waarover cement werd gesmeerd. Op deze wijze werd niet alleen bereikt, dat het water nog langer in de kuil bleef staan, maar bovendien was dit de aanleiding om ook op andere punten vogeldrinkbakken te maken, al was er geen kuil waar het water heenstroomde. Die latere drinkbakken waren evenals de eerste rond en werden 2 meter in doorsnede gemaakt. De bodem loopt in één rechte lijn af van den bovenrand naar het midden. Daar de bakken in het midden slechts ± 0.30 M. diep zijn, is de helling van den bodem zoo flauw, dat de vogels bij iederen waterstand kunnen drinken en in het water loopen om te plassen.

Zij werden aangelegd in eikenhakhout of jong dennenbosch, waar de bodem vlak was. Hierdoor verkreeg men het voordeel, dat er bij sterke regenbuien geen aarde en blad in spoelt, doch de inhoud alleen uit schoon water bestaat, en de bakken slechts een keer per jaar behoeven te worden schoongemaakt om ingevallen bladeren, takjes enz. te verwijderen. Daar het water in de bakken in de schaduw van het omringende houtgewas weinig verdampst, is de regenval bijna zonder uitzondering voldoende om den watervoorraad voldoende aan te vullen; slechts na zeer lange droogte zijn de bakken leeg gevonden.

De vogels maken van deze drink- en waschgelegenheden een druk gebruik, getuige de vele veertjes en uitwerpselen onder de omgevende struiken.

In navolging van het voorbeeld te Ede heb ik dit jaar jaar eenige drinkbakken laten maken in de ontginningen »Kootwijk« en »Garderen«, behoorende tot de houtvesterij »Kootwijk«. Hier hadden we geen steenpuin ter beschikking en daarom werden de bakken van beton gemaakt.

Eerst werd zorgvuldig de vorm van den bak in den grond uitgegraven en dan een beton bodem van ± 5 cM. dikte aangebracht. Uit één vat cement konden op deze wijze 2 bakken gemaakt worden, door de verhouding van 1 deel cement op $2\frac{1}{2}$ deelen grof zand te nemen.

De kosten bedroegen: 1 vat cement f 5.30, werkloon f 1.—, aanvoer van grof zand f 1.50; totaal f 7.80, zoodat één bak kostte f 3.90.

Ede.

E. HESSELINK.

Uit het Tijdschrift der Ned. Heide-Maatschappij.

De Lijstervangst.

Gewoonlijk denkt men er niet over na welke enorme afmetingen de moord op lijsters heeft aangenomen. Men mindert zijn wrevel met de opmerking: zij komen toch uit andere landen. Wij hebben er geen schade bij.

Dit wou ik nu juist even weerleggen. Niet alleen vreemde koperwieken en kramsvogels worden in de stricken gevangen, maar eigen inheemsche merels, zanglijsters, roodborstjes en goudvinken ook.

In de straat waar ik woon, woont een winkelier, die in den herfsttijd ook als poelier optreedt en waarheen jagers en stroopers van een uur gaans in den omtrek hun buit brengen. En vele malen maakte ik er een boodschap en wat zag ik op de toonbank liggen: zwarte merels naast de bruine wijfjes, oude met gele snavels, maar jonge dieren met zwart-bruine bekken echter het meest. Dan mooie zanglijsters, de geel-witte borst met zwarte vlekken. Dit kunnen trekvogels zijn, maar uit de weinige exemplaren die er gebracht werden, besluit ik, dat het inheemsche waren. In ieder geval bestaat er geen grond om aan te nemen, dat onze zanglijsters minder verschalkt worden dan onze merels.

Den 4den October wandelde ik in 't Oranjewoud bij Heeren-